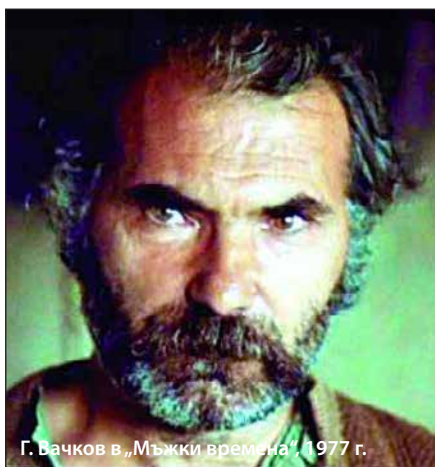

Памет за Григор Вачков

80 години от рождението на големия български актьор

Г. Вачков в „Мъжки времена“, 1977 г.

Григор Вачков стана звезда и всенароден любимец благодарение на своя щедър талант и на огромния труд, който положи, както за своето артистично израстване, така и за преодоляване на провинциалните си комплекси, свързани с характерния му акцент, издаващ безпощадно селския му произход от родния северозапад – село Трънчовица.

Вярно е, че той се утвърди в годините на зряла социалистическа България, когато беше привидно лесно, но всъщност много трудно да станеш знаменитост при наличието на само една държавна телевизия, на няколко реномирани столични театри и на киноцентър, разположен в далечната Бояна.

Григор Вачков е роден на 2 май 1932 г. в с.Трънчовица, Никополско. Излязъл от народните недра и произхождащ от бедно и трудолюбиво семейство, Вачков е нагледно по-

Григор Вачков в „Лазарица“, 1978 г.

Той си отиде от този свят ненавършил 50 години, на 18 март 1980 г.

Почина в разцвета на силите си, но с такава богата творческа биография, с каквато малцина български актьори могат да се похвалят.

Може би и затова Григор Вачков е останал в съзнанието ми с ведрата си усмивка и неизчерпаема жизненост, която не го напусна и когато се утвърди като един от най-големите ни кинотрагици, и най-вече, когато в края на 70-те години на миналия век коварната болест все повече го измъчваше и нанасяше неизлечимите си белези по неговото лице, придавайки му страдалчески блясък на мъдрец – стоик.

твърждение на реализирания се сам артист, преодолял всички възможни препятствия по пътя на осъществяването на заветната си мечта.

Защото той завършва Лозаровинарския техникум в Плевен и ако не е било настояването на един от побудните му преподаватели да учи във ВИТИЗ, вероятно България щеше да се сдобие с един добър специалист по винопроизводство, но щеше завинаги да загуби таланта на Григор Вачков. Гришата Вачков попива театралната магия още в Плевен, където преодолява смущението си от публични изяви и през 1951 г., след като една година е работил в местния „Винпром“ и спестил някой лев, пристига с дървеното си куфарче в София.

И до днес се носят легенди как двама зевзеци го пращат вместо във ВИТИЗ на адреса на Зоологическата градина, сблъсквайки се със семплата му фигура, както и за завръщането му в Театралната академия, където пред корифеи от ранга на Николай Масалитинов, Дако Даковски и Д.Б.Митов, изнася грижливо подготовения си рецитал по Чудомир.

Можем само да си представим смеха, който предизвиква сред академичните величия на България, както и изумлението им, когато самоуверено заявява, че иска да играе нечовешки роли. Изявление, произнесено от него, веднага след като авторитетното жури снизходително му дава шанс да учи, но с изричното условие за една година да

се раздели със силния си акцент. Григор Вачков се шлифова с безкрайна упоритост и изключително желание, завършва ВИТИЗ през 1955 г., играе две години на врачанска сцена и от 1957 г. до смъртта си е стълб на Сатиричния театър, където освен с остро-сатиричните си характерни изяви във „Вражалец“ (1967) и „Юнаци с умни калпаци“ (1968), публиката го запомня като най – добрия интерпретатор на образния свят на Йордан Радичков в „Суматоха“ (1967) и „Лазарица“ (1978). Две години след излизането си на сатиричната сцена, Вачков прави и своя кинодебют.

Ролята му е малка, незначителна, появява се едва на финала със своята знакова кукерска физиономия, но се запомня – защото е в легендарния „Хитър Петър“ на Стефан Сърчаджиев, най-гледаният български игрален филм с посещаемост от над 6 милиона зрители!

През 60-те години на миналия век Вачков трупа киноопит като епизодик в антифашистките мелодрами „Дом на две улици“ (1960) и „Веригата“ (1964), в прочути екранизации като „Тютюн“ (1962) и „Танго“ (1969), в крамолни и критични по своя патос творби като „Смърт няма“ (1963), „Привързаният балон“ (1967), „Бялата стая“ (1968) и „Кит“ (1970)...

За пръв път се превъплъщава в селски образ по Радичков в стандартната екранизация на „Горещо пладне“ (1965) на Зако Хеския, за да се насочи към

света на комедията, воден уверено от Владимир Янчев в „Невероятна история“ (1964), „Старинната монета“ (1965) и „Топло“ (1978).

Постепенно дооформя своя образ на енергичен и чаровен чешит, който с типичен български ентузиазъм преодолява житейските препятствия пред себе си, проявява по-голяма възискателност към предлагания му драматургичен материал и най-важното – намира „своите“ режисьори, без които е немислима кариерата на нито един голям актьор по света...

В театъра това е Методи Андонов, ангажирал го за главната роля в „Суматоха“ (1967).

В киното това са: Владимир Янчев – за леката бравурна комедия „Старинната монета“ (1965), но и за безкомпромисната сатира на социалистическите недъзи в „Невероятна история“ (1964); Любомир Шарланджиев, с когото става всенароден любимец във „Веригата“ (1964), „На всеки километър“ (1969–1972), „Най – добрият човек, когото познавам“ (1973), „Спомен за близначката“ (1976) и „Трите смъртни гряха“ (1980); Едуард Захариев, с когото прави най – характерната си роля на мачо – крадец на моми в „Мъжки времена“ (1977) и Христо Христов, разкрил пълноценно неговия нестандартен трагичен натюрел в „Последно лято“ (1973), „Циклопът“ (1976), „Срещу вятъра“ (1977) и „Камионът“ (1980)... Вярно е, че изключителната си популярност Вачков дължи най-вече на образа на Митко Бомбата от сериала „На всеки километър“, както и от ня-

Гришата със Стоянка Мутафова в „Чичовци“, Сатиричен театър

колко му участия в тв адаптации по Радичков от рода на „Яйцето“ (1979) на Хачо Бояджиев, като вероятно и това е натежало при определянето му за Народен артист през 1978 г., но е истинна, че своята творческа зрелост и пълнота той осъществи в ярко драматичните си изяви в „Последно лято“ (1973) по Радичков, за която получи златен медал от Фестивала на авторското кино в Сан Ремо през 1974 г. и най-вече в „Мъжки времена“, за чийто триумф е справедливо награден за най-добра главна мъжка роля на Фестивала на българския игрален филм през 1978 г. В края на живота си, успоредно с усилването на болестните симптоми, Вачков увеличава максимално своите ангажменти в театъра, телевизията и киното, без да забравя и участията си в прословутите петъчни салони на Людмила Живкова.

Заедно с това идва ударът с неочакваната смърт на любимия му режисьор Любомир Шарланджиев на 22 юли 1979 г., неприятностите около екранното лансиране на „Камионът“ (1980) на Христо Христов, оказали се „генерална репетиция“ за посичането на „Една жена на 33“ (1982) и напрежението около снимането на амбициозния епос на Георги Дюлгеров „Мера според мера“ (1981), в който на Вачков бе съдено да пресъздаде с неподражаемо майсторство образа на Постол войвода, останал за съжаление недовършен...

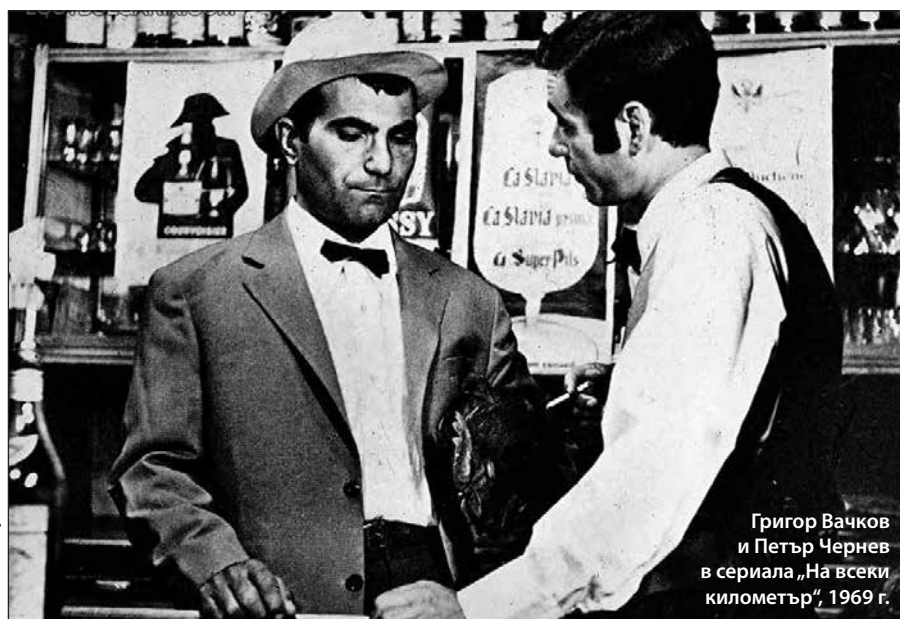
Смъртта му дойде изневиделица, като грозно знамение, малко преди рождения му ден на 26 май. Без време свикнахме да се прощаваме със своите любимци.

А тогава още не знаехме, че списъкът ще бъде прекалено дълъг – Любомир Кабакчиев, Невена Коканова, Антон Горчев, Стефан Гецов, Георги Георгиев – Гец, Катя Паскалева, Антоний Генов, Кирил Варийски, Климент Денчев, Петър Слабаков...

Може би съдбата постъпи с Григор Вачков мъдро, прибирайки го толкова рано.

Така той остана в спомените ни „вечно млад“, като му бе спестена агонията на безкрайния ни преход, налегналата ни напоследък бездуховност, както и колапса на родното ни кино, от който то започна мъчително бавно да се възстановява – подобно на възкръснал мъртвец – едва в последните дванадесет години...

Борислав Гърдев

Григор Вачков и Петър Чернев в сериала „На всеки километър“, 1969 г.